

Kela/Työeläkejärjestelmä

Tammikuu 2008

OHJEITA ELÄKKEIDEN HAKEMISEEN (ETK/Kela ELÄKEHAKEMUSLOMAKKEET)

1 JOKAISELLA ELÄKELÄJILLÄ ON OMA HAKEMUS

Työeläkkeitä ja kansaneläkettä haetaan seuraavilla hakemuslomakkeilla:

Vanhuuseläke	(ETK/Kela 7001)
Työkyvyttömyyseläke	(ETK/Kela 7002)
Työttömyyseläke	(ETK/Kela 7003)
Perhe-eläke leskelle	(ETK/Kela 7004)
Perhe-eläke lapselle	(ETK/Kela 7005)
Osa-aikaeläke	(ETK 2168, vain työeläkejärjestelmä)

Hakemuslomakkeita ja eläke-esitteitä saatte eläkelaitoksista, Kansaneläkelaitoksen (Kela) toimistosta ja Eläketurvakeskuksesta (ETK). Lisätietoja eläkkeistä on esimerkiksi Internetin seuraavissa osoitteissa: www.tyoelake.fi, www.kela.fi ja www.etk.fi. Sieltä löytyvät myös hakemuslomakkeet ja niiden liitteet.

2 YKSI HAKEMUS RIITTÄÄ

Samalla lomakkeella voitte hakea sekä työeläkettä että kansaneläkettä. Rastittakaa hakemuslomakkeen Hakemus-kohdista, mitä eläkettä haette ja mitä ette.

Vastatkaa hakemuksessa esitettyihin kysymyksiin mahdollisimman tarkasti. Asianne käsittelyä nopeuttaa, jos täytätte hakemuslomakkeen kerralla kaikilta osin ja toimitatte hakemuksen mukana siinä pyydetty liitteet. Kela tai työeläkelaitos pyytää tarvittaessa täydentämään hakemusta.

Hakemuslomake on aina allekirjoitettava. Jos allekirjoittaja on joku muu kuin hakija, syy on ilmoitettava lomakkeessa. Hakemuksen allekirjoittaja vastaa siitä, että tiedot ovat oikeat. Toimittakaa allekirjoitettu hakemus liitteineen joko postitse tai henkilökohtaisesti työeläkelaitokseen tai sen palvelupisteeseen, Eläketurvakeskukseen tai Kelan toimistoon. Hakemuksen vastaanottanut taho siirtää hakemuksenne käsiteltäväksi kaikille niille laitoksille (työeläkelaitos, Eläketurvakeskus, Kela), joille sen käsittely kuuluu.

Eläkkeiden hakeminen ulkomailta

Teidän tulee hakea työkyvyttömyyseläkettä tai perhe-eläkettä samaan aikaan kaikista niistä EU- ja ETA-maista, joissa Te olette tai edunjäntäjä on työskennellyt tai ollut muulla perusteella eläkevakuutettuna (EY-asetukset 1408/71 ja 574/72). Vanhuuseläkkeen hakeminen riippuu kunkin maan eläkeiästä. Sen hakemista voitte myös lykätä eläkeikää myöhemmäksi. Mikäli haette vanhuuseläkettä vain ulkomailta, rastittakaa ainoastaan ulkomaan vanhuuseläkettä koskeva kohta. EU- ja ETA-maiden eläkkeitä haetaan suomalaisella hakemuslomakkeella. EU- ja ETA-maita ovat Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Islanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tanska, Tšekki, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta (Iso-Britannia). Asumisen perusteella eläkettä voi hakea muista Pohjoismaista ja Alankomaista. Sveitsi on sopinut EU-maiden kanssa erillissopimuksen, joten sielläkin sovelletaan EU-asetuksia.

Samalla lomakkeella voitte hakea eläkettä myös niistä sosiaaliturvasopimusmaista, joissa olette ollut töissä tai joissa edunjäntäjä oli työskennellyt. Maita, joiden kanssa Suomella tai EU:lla on sosiaaliturvasopimus, ovat Chile, Israel, Kanada (Quebec), Sveitsi ja Yhdysvallat. Kanadasta ja Israelista voi saada eläkettä myös asumisen perusteella.

3 LAPSIKOROTUS

Kelan lapsikorotusta voitte hakea Kelan lomakkeella LA (EV 264).

Kela maksaa lapsikorotusta, jos Teillä on huollettavana alle 16-vuotias lapsi ja saatte kansaneläkettä tai työeläkkeenä maksettavaa

- työkyvyttömyyseläkettä
- kuntoutustukea
- yksilöllistä varhaiseläkettä
- työttömyyseläkettä
- vanhuuseläkettä
- varhennettua vanhuuseläkettä.

Työeläkkeisiin voitte saada lapsikorotuksen, jos olette toiminut yrittäjänä ja olette syntynyt ennen vuotta 1947 ja Teillä on huollettavana omia tai puolisonne alle 18-vuotiaita lapsia.

4 KANSANELÄKE ON ELÄKEVÄHENTEINEN

Kansaneläkkeen saamiseen ja määrään vaikuttavat muualta maksetut eläkkeet ja korvaukset. Kansaneläkettä maksetaan, jos eläkkeenhakijan muut eläkkeet ja korvaukset ovat enintään seuraavassa mainittujen tulorajojen suuruiset:

Yksin asuvalla 1.1.2008 lukien

Naimisissa olevalla 1.1.2008 lukien

1 154,29 e/kk

1 028,12 e/kk

5 ERI ELÄKKEIDEN HAKEMINEN

Vanhuuseläke

Myös eläkkeen aikana tehdystä työstä karttunutta vanhuuseläkettä on haettava. Kansaneläkkeen vanhuuseläkeikä on 65 vuotta.

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkettä edeltää yleensä sairauspäiväraha-kaus. On tärkeää, että kuvaatte hakemuksessanne, miten sairautenne vaikuttaa työntekoonne ja toimintakykyynne. Lisäksi on tärkeää, että kuvaatte työtehtäviänne ja työolosuhteitanne sekä teille aiemmin tehtyjä tutkimuksia, annettua hoitoa ja kuntoutusta.

Työkyvyttömyyseläkehakemuksen liitteeksi tarvitaan B-lääkärintlausunto. Kuntoutustukea varten tarvitaan lisäksi hoito- tai kuntoutussuunnitelma, joka on lääkärinlausunnossa tai erillisellä liitteellä.

Julkisen alan eläkejärjestelmissä tietyt, vuosina 1944–1947 syntyneet henkilöt voivat saada yksilöllisen varhaiseläkkeen.

Työttömyyseläke

Teidän tulee liittää työttömyyseläkehakemukseen työttömyyspäivärahan maksajan ja työvoimatoimiston todistus.

Perhe-eläke

Leskelle ja lapselle on oma perhe-eläkehakemuksensa. Täyttäkää jokaisesta lapsesta oma lomake. Kela maksaa leskeneläkettä vain alle 65-vuotiaalle leskelle.

Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläkettä voitte saada ainoastaan työeläkejärjestelmästä. Työeläkelaitos pyytää työnantajalta lopulliset osa-aikatyön tiedot osa-aikaeläkkeen laskentaa varten. Ilmoittakaa osa-aikatyön ansiona myös kaikki palkanlisät (mm. bonukset, tulospalkkiot, luontoisedut, lomarahat, ylityökorvaukset, varallaolokorvaukset), vaikka niiden toteutuminen olisi epävarmaa. Yrittäjältä pyydetään tarvittaessa selvitys työpanoksen muuttumisesta.

6 ELÄKKEEN MAKSAMINEN JA ENNAKONPIDÄTYS

Työeläke voidaan maksaa sekä suomalaiseseen rahalaitokseen että ulkomailla olevalle tilille. Kansaneläke maksetaan aina Suomessa toimivaan rahalaitokseen.

Kun haette eläkettä ulkomailta, täyttäkää myös kohta ”Kansainväliset pankkiyhteystiedot”. Pankin BIC- tai SWIFT-koodin ja IBAN-tilinumeron saatte tiliotteestanne tai pankista. Välitämme nämä tiedot hakemuksen mukana ulkomaan eläkelaitokselle.

Eläkkeet ovat veronalaista tuloa. Hakemusta tehtäessä eläkkeen ennakonpidätysprosentti ei ole useinkaan tiedossa. Näin ollen eläkkeen verotuksessa voidaan aluksi käyttää palkan ennakonpidätysprosenttia, jos ilmoitatte sen hakemuslomakkeella. Jos eläkelaitoksella ei ole tiedossa ennakonpidätysprosenttia tai ette toimita eläkelaitokselle verokorttia, eläkkeen ennakonpidätys on 60 prosenttia.

7 ASUMINEN JA TYÖSKENTELY ULKOMAILLA

Ulkomailla olosta ilmoitetaan aina erillisellä liitteellä (Asuminen ja työnteko ulkomailla Liite U). Teidän tai edunjättäjän asuminen tai työskentely ulkomailla 16 ikävuoden täyttämisen jälkeen saattaa vaikuttaa eläkkeen saamiseen tai sen määrään. Liittäkää mukaan jäljennökset esimerkiksi työ- tai opiskelutodistuksista ja työkirjoista sekä matkustus- tai muista asiakirjoista, joista selviää ulkomailla oleskelunne aika.

Eläketurvakeskus tarvitsee edellä mainitut liitteet myös välittäessään hakemuksen puolestanne EU- tai ETA-maan tai sosiaaliturvasopimusmaan eläkelaitokselle. Muiden kuin EU- ja ETA- sekä sosiaaliturvasopimusmaiden eläkelaitosten yhteystietoja voitte kysyä Eläketurvakeskuksesta.

8 TIEDOT VIIMEISISTÄ TYÖSKENTELYISTÄ

Ilmoittakaa hakemuksessa pyydyt tiedot viimeisistä työskentelyistä, koska työskentelytietojen päivittämisessä rekisteriin saattaa olla viivettä.

Hakemuslomakkeessa kysytään myös ansioiden pienentymisestä (eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen). Eläkepalkka lasketaan aikaisemman vakiintuneen ansiotason perusteella, jos ansionne on jonkin ennen 1.1.2005 alkaneen työntekijäin eläkelain (TEL) mukaisen työsuhteen aikana pienentynyt huomattavasti sairauden, lomautuksen tai muun poikkeuksellisen syyn vuoksi. Samoin menetellään jos ansionne on jonkin julkisen palvelussuhteen aikana pienentynyt huomattavasti sairauden, lomautuksen tai muun poikkeuksellisen syyn vuoksi ennen 1.1.2005.

Tästä syystä Teidän tulisi selvittää, milloin, mistä syystä ja missä työssä palkka on pienentynyt. Eläkepalkan tarkistaminen edellyttää ansion pienentymistä usean kuukauden ajalta. Harkinnanvaraista tarkistamista ei tehdä yrittäjän eikä maatalousyrittäjän työtuloon eikä 1.1.2005 tai sen jälkeen alkaneisiin työ- tai virkasuhteisiin.

9 TIEDOT KORVAUKSISTA, ELÄKKEISTÄ JA ELÄKKEESEEN VAIKUTTAVISTA ETUUKSISTA

1.1.2005 alkaen eläkettä karttuu eräistä sosiaalietuuksista. Ilmoittakaa kaikki lomakkeella kysytyt lakisääteiset korvaukset ja muut kuin tällä lomakkeella haetut eläkkeet. Ilmoittakaa myös muualta kuin Suomesta maksettavat eläkkeet ja korvaukset sekä liittäkää mukaan päätösjäljennös tai maksukuitti. Tietoja tarvitaan myös ensisijaisten etuuksien vähentämiseen työeläkkeestä ja kansaneläkkeen määrän laskemisessa.

1.1.2005 alkaen työeläkettä karttuu eräistä sosiaalietuuksista. Näitä ovat

- sairauspäiväraha
- osasairauspäiväraha
- ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha
- työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki
- työttömyysturvalain mukainen koulutuspäiväraha peruspäivärahana
- julkisesta työvoimapaivärahasta annetun lain mukainen perustuki ja ansiotuki
- aikuiskoulutustuki
- vuorottelukorvaus
- koulutuspäiväraha
- työeläkelakien mukainen kuntoutusraha
- Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukainen kuntoutusraha
- tapaturmavakuutuksen ansionmenetykskorvaus
- sotilastapaturmalain mukainen ansionmenetykskorvaus
- liikennevakuutuksen ansionmenetykskorvaus
- äitiysraha
- erityisäitiysraha
- isyysraha
- vanhempainraha
- osittainen vanhempainraha
- kotihoidontuki
- erityishoitoraha

Lisäksi eläkettä karttuu ammatillisen perustutkinnon, alemman korkeakoulututkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon ja ylemmän korkeakoulututkinnon perusteella.

Merkittäviä lomakkeeseen pyydettyjä tietoja etuuksista, joita on maksettu kuluvan ja edeltävän vuoden aikana. Ilmoittakaa saamanne työttömyysturvalain mukainen työmarkkinatuki ja peruspäiväraha ainoastaan siitä tapauksessa, että haette jotain muuta eläkettä kuin vanhuuseläkettä tai työttömyyseläkettä.

10 ELÄKEHAKEMUSLOMAKKEELLA ANTAMIANNE TIETOJEN KÄSITTELY JA REKISTERÖINTI

Kela tai työeläkelaitos käyttää hakemustanne käsitellessään mm. Eläketurvakeskuksen, Kelan ja työeläkelaitoksen omia rekisteritietoja. Hakemuslomakkeessa antamanne tiedot rekisteröi Eläketurvakeskus, Kela ja se tai ne yksityisten tai julkisten alojen työeläkelaitokset, jotka käsittelevät eläkehakemustanne. Nämä rekisterinpitäjät tarvitsevat tietojanne voidakseen käsitellä eläkeasiaanne.

Kela voi käyttää eläkehakemuksessa antamianne tietoja myös muun etuusasiante käsittelyssä, jos tiedot on lain mukaan otettava siinä huomioon.

Teillä on oikeus tarkastaa Teitä koskevat rekisteritiedot ja Teillä on myös oikeus pyynnöstä saada tiedoistanne kopiot (Henkilötietolaki, 26 §). Tarkastuspyyntö on tehtävä henkilökohtaisen käynnin yhteydessä tai omakätisesti allekirjoitetulla tai muulla luotettavalla tavalla varmennetulla asiakirjalla. Tarkastusoikeuden yhteydessä Teillä on oikeus saada tiedoistanne kopiot maksutta vain kerran vuodessa.

Jos Teitä koskeva tieto on mielestänne virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut, Teillä on oikeus vaatia tällaisen tiedon oikaisemista, poistamista tai täydentämistä. Oikaisuvaatimus tulee tehdä kirjallisesti, ja siinä on syytä tarkasti yksilöidä ja perustella, mitä tietoa vaaditte korjattavaksi ja mikä on mielestänne oikea tieto.